

Voor wie?

Deze nascholing is bedoeld voor psychiaters, psychologen, psychotherapeuten, spv'n en degenen die in opleiding zijn of studeren voor deze disciplines. Andere geïnteresseerde professionals zijn ook van harte welkom.

Accreditatie

Voor dit symposium is accreditatie in behandeling voor

- Psychiaters bij de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP);
- Klinisch (neuro)psychologen bij het Accreditatiebureau FGzPt;
- Eerstelijnspsychologen bij het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP);
- Psychotherapeuten bij de Nederlandse Vereniging Psychotherapie (NVP);
- Sociaal psychiatrisch verpleegkundigen bij het Kwaliteitsregister Verpleegkundigen & Verzorgenden (V&V).

Datum en locatie

De bijeenkomst vindt plaats op vrijdag 1 juni 2018 in het NBC Congrescentrum te Nieuwegein.

Handboek Persoonlijkheidsstoornissen bij Ouderen (De Tijdstroom, € 65,-)

Redactie: Prof. dr. Bas van Alphen, Prof. dr. Filip Bouckaert, Prof. dr. Richard Oude Voshaar, Dr. Arjan Videler. In samenwerking met uitgeverij de Tijdstroom kan Lemion® het handboek voor de zeer speciale symposiumprijs van € 25,- aanbieden. Deelnemers kunnen tegelijk met hun inschrijving één of meer exemplaren bestellen.

Kosten

Het inschrijfgeld bedraagt € 295,-. A(N)IOSsen en voltijdstudenten betalen € 175,- (met een verklaring van de opleider). De kosten zijn inclusief symposiummaterialen, koffie/thee en lunch. Bij inschrijving en betaling vóór 26 maart 2018 betaalt u € 260,-.

Early bird: voor de eerste 10 personen die zich inschrijven (en betalen) geldt een tarief van slechts € 195,-.

Inschrijving en wijze van betaling

U kunt zich inschrijven via www.lemion.nl/ouderen. Direct na verwerking van uw inschrijving en ontvangst van uw betaling ontvangt u een bevestiging van deelname.

Annulering

Annulering van deelname is uitsluitend per e-mail mogelijk en dient uiterlijk 15 werkdagen voor aanvang van de bijeenkomst door Lemion® ontvangen te zijn. Tot deze datum wordt het inschrijfgeld gerestitueerd. Na deze datum bent u het volledige bedrag verschuldigd en kan geen restitutie meer plaatsvinden. Wel kunt u zich laten vervangen door een collega.

Inlichtingen

Lemion® b.v.
MediArena 13
1114 BC Amsterdam
tel. 020 261 41 80
projectteam@lemion.nl
www.lemion.nl

Lemion® ondersteunt:

SYMPOSIUM

(N)OOIT ONBEHANDELBAAR! PERSOONLIJKHEIDSTOORNISSEN BIJ OUDEREN

Dagvoorzitter:
Prof. dr. Bas van Alphen

vrijdag 1 juni 2018
09.30 - 17.00 uur
NBC Congrescentrum, Nieuwegein

Schrijf in via www.lemion.nl/ouderen

www.lemion.nl/ouderen

08.30 uur **Ontvangst en registratie**

Het levensloopperspectief

09.30 uur **Nooit onbehandelbaar!**

Prof. dr. Bas van Alphen, bijzonder hoogleraar gezondheidszorgpsychologie, Tilburg University en klinische ouderenpsychologie, Vrije Universiteit Brussel. Manager behandelzaken/GZ-psycholoog, Topklinisch centrum voor ouderen met persoonlijkheidsstoornissen, Mondriaan te Heerlen-Maastricht.

10.20 uur **Kwetsbare ouderen in het verpleeghuis: De laatste fase**

Janine Collet, specialist ouderengeneeskunde, Mondriaan Ouderen te Heerlen.

10.45 uur **Pauze**

Indicatiestelling

11.15 uur **Het overzicht**

Dr. Arjan Videler, psychotherapeut, senior onderzoeker en manager behandeling, PersonaCura, specialistisch centrum voor persoonlijkheid en gedrag bij ouderen, GGz Breburg te Tilburg.

12.00 uur **Indicatie voor speciële persoonlijkheidsdiagnostiek**

Silvia van Dijk, klinisch psycholoog, psychotherapeut, UMC Groningen.

12.25 uur **Lunch**

Behandeling

13.25 uur **Behandelingsmodaliteiten**

Prof. dr. Filip Bouckaert, ouderenpsychiater, UPCKULeuven en deeltijd hoofddocent, faculteit geneeskunde, KULeuven.

14.10 uur **Systeemtherapie**

Luc Van de Ven, klinisch ouderenpsycholoog, Dienst Ouderenpsychiatrie, UPCKULeuven.

14.35 uur **Farmacotherapeutische interventies**

Dr. Sjacko Sobczak, ouderenpsychiater, Topklinisch centrum voor ouderen met persoonlijkheidsstoornissen, Mondriaan te Heerlen-Maastricht en Maastricht University.

15.00 uur **Pauze**

Comorbiditeit

15.30 uur **Psychische comorbiditeit**

Prof. dr. Richard Oude Voshaar, psychiater, hoogleraar Ouderenpsychiatrie, UMC Groningen.

16.15 uur **SOLK**

Dr. Machteld Ouwens, GZ-psycholoog, senior wetenschappelijk onderzoeker, PersonaCura, specialistisch centrum voor persoonlijkheid en gedrag bij ouderen, GGz Breburg te Tilburg.

16.40 uur **Anno 2018: Persoonlijkheidsstoornissen bij ouderen**

Prof. dr. Bas van Alphen

17.00 uur **Einde symposium**

PERSOONLIJKHEIDSTOORNISSEN BIJ OUDEREN

De ouderenzorg is sterk in ontwikkeling. Zeker ook als het gaat om ouderen met een persoonlijkheidsstoornis. Heel lang werd ten onrechte aangenomen dat persoonlijkheidsproblematiek met het stijgen der jaren wel zou uitdoven. Bovendien was bij de groep van 65-plussers met vaak hoogcomplexe problematiek tot voor kort sprake van onderdiagnostiek, met onderbehandeling als logisch gevolg. Maar tijden veranderen en klinische inzichten c.q. therapeutische mogelijkheden nemen toe.

Anno 2018 wordt bij het vermoeden op een persoonlijkheidsstoornis door menig professional in de zorg proactief gehandeld. Er is dus hoop voor ouderen in deze fase van de **levensloop**, maar specifieke expertise is wel vereist! Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van gerichte meetinstrumenten en de interpretatie van testcores. Of aan de kennis die nodig is voor een onderbouwde **indicatiestelling** voorafgaand aan een psychotherapeutische of medicamenteuze **behandeling**. En denk ook aan de rol van verzorgers in het kader van mediatetherapie bij ernstige psychische **comorbiditeit**.

Aanleiding voor dit symposium is het verschijnen van het handboek *Persoonlijkheidsstoornissen bij Ouderen*. De opzet van dit werk vormt de leidraad van het programma. Naast dagvoorzitter Bas van Alphen komen acht specifiek deskundige sprekers aan het woord. In een serie langere en kortere/casuïstische presentaties belichten zij vanuit multidisciplinair perspectief de nieuwste diagnostische en therapeutische inzichten.

Wij hopen van harte u op vrijdag 1 juni 2018 in het NBC Congrescentrum in Nieuwegein te begroeten.